

Egberto Gismonti

Sinkretizam brazilske tradicije i svijeta klasične glazbe

Moj prvi susret s glazbom *Egberta Gismontija*, brazilskim skladateljem i multi-instrumentalistom, bio je 1977. godine kada sam u knjižari *Mladost* u Zagrebu kupio njegovu LP ploču *Dança das cabeças*. Nedugo nakon toga mogla se nabaviti i njegova druga ploča *Sol do meio dia*. Tome je upravo 40 godina. O njegovoj glazbi sam u *svibnju 1979.* napisao [recenziju](#) u listu studenata elektrotehnike *FESB* u *Splitu* koju možete pročitati na [poveznici](#).

Egberto Gismonti, kao sljedbenik svog velikog prethodnika *Heitora Villa-Lobosa*, stvara glazbu koja stoji na raskrižju izvorne *brazilske tradicije* i svijeta klasične glazbe. U *Norveškoj se 1976.* upoznao se sa brazilskim

perkusionistom *Naná Vasconcelosom (1944 – 2016)*. U roku od samo 3 dana u *Talent Studiju* u *Oslu* trebali su snimiti album pa je stoga predložio *Vasconcelosu* da napravi koncept temeljen na premisi kojom bi glazbeno izrazili zajedničku povijest i kulturno naslijeđe. Nastala je priča o dva dječaka koji lutaju gustom, vlažnom prašumom: punom životinja i insekata. Međutim, ne hodaju jedan pored drugog, nego su udaljeni tako da jedan drugom vide samo glavu. Na toj je premisi nastao album *Dança das Cabeças (Ples glava)* koji je primio veći broj **kontroverznih nagrada**. U *Engleskoj* je nagrađen kao **pop glazba**, a u *Americi* je dobio dvije nagrade: za **folklor** i **jazz**, dok je u *Njemačkoj* album nagrađen u kategoriji **klasične glazbe**. Kako je moguće skladati tako čarobnu i zavodljivu glazbu i u čemu je njena tajna? Kojim riječima možemo opisati *Gismontijevu* glazbu? Ovaj članak će nam u tome pomoći.

Egberto Gismonti - Dança das Cabeças (Ples glava)

Egberto je rođen 1947. u *Carmu, Rio de Janeiro* u obitelji glazbenika. Majka mu je bila sa *Sicilije*, a otac iz *Beiruta, Libanon*, dok su vođe sastava bili djed i stric. Sa šest godina počeo je studirati klavir na *Conservatório Brasileiro de Música*, a istovremeno je učio drvene puhače *flautu* i *klarinet*. Nakon toga počinje svirati *gitaru* kako bi ugodio majci koja je obožavala *serenade*. Međutim, zbog oca nastavlja slijediti klavirsku tradiciju pa studira kod brazilskih velikana *Jacquesa Kleina* i *Aurélia Silveire* u trajanju od 15 godina. Seli se u gradić *Nova Friburgo*, kod *Rio de Janeiro*, a potom pohađa *Nova Friburgo Music Conservatory*. Nagrađen je stipendijom kako bi nastavio studij u *Beču*, ali odbija je i putuje u *Pariz*. 1968. sa svojom skladbom *O Sonho*, koju je aranžirao za orkestar od 100 glazbenika, nastupa na *International Song Festivalu (FIC)* koji promovira *TV Globo* iz *Rio de Janeiro*. Skladba se snima širom svijeta u 18 izvedbi što mu donosi popularnost. Nakon završetka studija klasične glazbe u trajanju od 15 godina, putuje u *Pariz* kako bi proučavao suvremenu klasičnu glazbu. Primljen je u klasu profesora i skladatelja *Jeana Barraquéa* koji se obrazovao kod *Antona Weberna* i *Schoenberga*.

Nakon toga nastavlja obrazovanje kod čuvene *Nadia Boulanger (1887. – 1979.)* koja ga usmjerava na *Ravelovu* orkestraciju i prihvaćanje *Brazilskoga glazbenog naslijeđa*. *Nadia Boulanger* bila je francuska skladateljica, dirigentica, a iznad svega glazbena učiteljica i savjetnica koja je obrazovala generacije vodećih skladatelja 20. stoljeća. Osim skladatelja; obrazovala je soliste, aranžere i dirigente među kojima su najpoznatiji *neoklasicisti* – *Harold Shapero, Irving Fine, Alexei Haieff, John La Montaine, Igor Stravinsky, Daniela Berenboim, Philip Glass*; ali i jazz glazbenike *Quincyja Jonesa, Donalda Byrda, Gigi Brycea* te čuvenoga argentinskog skladatelja *Astora Piazzollu*. Pored toga, predavala je na glazbenim akademijama *Juilliard, Yehudi Menuhin, Royal College of Music* i *Royal Academy of Music*. *Boulanger* je bila prva žena koja je dirigirala najpoznatijim orkestrima poput *BBC Symphony, Boston Symphony, Hallé, New York Philharmonic* i *Philadelphia orchestra*, a dirigirala je praizvedbama *Coplandovih* i *Stravinskyjevih* djela.

Leonard Bernstein i Nadia Boulanger, 1978. u njenom stanu nakon što mu je dodijelila Ordre National de la Légion d'honneur

Poseban značaj utjecaja ovih francuskih i svjetskih umjetničkih ikona na *Gismontijevu* karijeru bio je naglasak na jedinstvenome umjetničkom i glazbenom bogatstvu *Brazila* te poticaj na umjetničku ekspresiju temeljenu na *cabocla* i *mestiça* tradiciji. Zbog toga se 1971. vraća u *Brazil* gdje počinje uviđati **moгуćnosti glazbenog izričaja koje su mnogo šire i veće od neoklasicizma**. Njegov prvi album bio je izdan već 1969. Iste godine nastupa na *San Remu* u *Italiji*, a zatim putuje *Europom* snimajući nekoliko ploča u *Francuskoj, Italiji, Brazilu (Sonho 70)* i *Njemačkoj (Orfeu Novo)*. *Egberto Gismonti* postaje poznat širom svijeta kao *multi-instrumentalist* i *skladatelj* čija se glazbena karijera proteže kroz pet desetljeća. Najvažnija su mu razdoblja odredili formati ansambla, glazbene kompanije, glazbeni suradnici te stilovi.

Najvažniji ansambl s kojim je surađivao bila je brazilska grupa **Academia de Danças** u sljedećem sastavu: **Mauro Senise** na saksofonu i flauti, **Zeca Assumpção** na basu i **Nenê Realcino Lima Filho**, bubnjevi i udaraljke. Svjetsku mu je slavu priskrbio **duet s Nanom Vasconcelosom** i **trio s Charliem Hadenom na basu i saksofonistom Janom Garbarekom**.

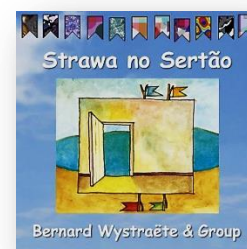

Egberto Gismonti

Nakon povratka u **Brazil**, **Gismonti** je projektirao tri tipa posebnih gitara, po uzoru na klavijaturu, kako bi proširio glazbene mogućnosti instrumenta. Pri sviranju bi ostvario dojam kao da glazbu izvodi više gitarista. Pokušao je transponirati polifonijske karakteristike klavira za gitaru s **10, 12 i 14 žica**, za koju je osobno razvio tehniku sviranja s dvije ruke, a primjenjuje **Ravelove** metode orkestracije. Sa skladbom **Mercador de serpentes** nastupa na **petom FIC-u 1970. u Riju**. 1971. seli u **Teresópolis**, manji grad u neposrednoj blizini **Rija**. Nastupa širom **Brazila** i sklada za filmove **A Penúltima Donzela (Fernando Amaral, 1969.)**, **Confissões de Frei Abóbora (Brás Chediak, 1971.)**, i **Família (Paulo Porto, 1971.)**.

1972. snima **Água e Vinho** s pjesnikom **Geraldom Carneirom**, a 1973. s **Academijom de Danças** tri ploče za **EMI**. Posljednja je bila prekretnica za nastavak instrumentalnog rada. **EMI** mu otkazuje suradnju zbog financijskih poteškoća u **Brazilu**, a posljednji album snima u vrlo skupoj produkciji s dugim orkestralnim skladbama. Za taj rad dobiva zlatnu ploču u **Brazilu**.

Po prekidu suradnje s **EMI/Odeonom** za koje je snimio **19 albuma** od 1974. nastupa na **Berlinskom festivalu**, a s njime nastupaju i **Hermeto Pascoal** i **Naná Vasconcelos**. Tamo susreće vlasnika **ECM-a**, **Manfreda Eichera**, koji ga poziva da snimi album u **Oslu**. **Egberto** odgađa poziv do kraja 1976. kada nastaje snimka s početka ovog članka. U amazonskoj pokrajini **Xingu** živio je s **Indijancima** i učio svirati njihove instrumente. Kako smo naveli, glazbenu dokumentaciju ovih impresija snima u albumima **Danças das Cabeças (Ples glava, 1977.)**, **Sol de Meio Dia (Podnevno sunce, 1978.)** i **Duas Vozes (Dvoglasje, 1984.)**. Ovi su albumi posvećeni **Xingu Indijancima**. **Dança das Cabeças** bio je prvi album snimljen za **ECM** i kako smo naveli dobio je širom svijeta nagrade za četiri različite glazbene vrste od kojih je najznačajnija njemačka nagrada za klasičnu glazbu **Großer Deutscher Schallplattenpreis**. Nakon toga snima **LP Solo** koji doživljava ogroman uspjeh. 1981. s **Garbarekom** i basistom **Charlijem Hadenom** snima **Magico**. Iste godine sudjeluju na **Berlin Jazz Festivalu** pa snimaju **Folksongs**. 1981., ponovo s **Hadenom** i **Garbarekom**, nastupa po **Europi**, a sa sastavom **Academia de Danças** (bubnjar **Nenê**, saksofon i flauta **Mauro Senise** i basist **Zeca Assumpção**) snima dvostruki album **Sanfona**. 1985. sa **Vasconcelosom**, snima **Duas Vozes**, dok 1989. snima **Dança dos Escravos**. 1990. na red dolazi turneja po **SAD-u**. Sastav ovaj put sačinjavaju violončelist **Jaquinho Morelembaum**, flautist/saksofonist **Nivaldo Ornellas** i **Edu Mello E Souza** na klavijaturama. Iste godine snima i CD **Infância** s grupom sastavljenom od **Nanda Carneira** (gitara i klavijature), **Zece Assumpção** (bas) i violončelista **Jaquina Morelembauma**. S istom postavom 1993. snima **Música de Sobrevivência**, album inspiriran brazilskim pjesnikom **Manoelom de Barrosom**, koji u svom djelu reflektira brazilsku dualnost kultivirane portugalske tradicije i masovne nepismenosti. 1995. s **Državnim simfonijskim orkestrom Litve** snima neoklasicistički **Meeting Point**, a 1996. **Gismonti** s **Nandom Carneirom** i **Zecom Assumpçãoom** snima CD **Zig Zag**. Pojavljuju se ponovljena izdanja uspješnih albuma uz novija neoklasicistička djela.

Strawa no Sertao

Njegova neoklasicistička djela, pored CD-a **Meeting Point**, uključuju skladbe za komorni orkestar, kao što su **Danca das Sombras** (1983.), **Strawa no Sertao** (1991.), **Realejo** (1991.), **Deset gudačkih kvarteta** (1987.-90.), **Cabinda** (1992.), **Imagem & Variacoes** (1992.). Poznatiji baleti su **Natura** (1988.), **Inconfidentes** (1988.), **Iemanjá** (1990.), **Dancas Solitarias** (1990.) i drugi.

2009. **Gismonti** snima dvostruki CD **Saudacoes** koji na prvom disku donosi njegovu sedmodijelnu skladbu **Sertões Veredas - Tributo à Miscigenação**, a na drugome su disku dueti sa sinom **Alexandrom**. Podnaslov **Sertões Veredasa** s izdanja iz 2009. godine može stajati kao moto čitavog **Gismontijevog** životnog djela: **Tributo à Miscigenação**, brazilskome kulturnome sinkretičkom bogatstvu - mješavini rasa. Duboko prožet obiteljskom tradicijom **sicilijanske** i **libanonske** glazbe, **brazilskim** skladateljem **Heitorom Villa-Lobosom**, **Ravelovom** orkestracijom i **Bachom** te brazilskom tradicijom daje naznake glazbenih jezika od kojih je **Gismonti** napravio svoj vlastiti **sinkretički**, odmah prepoznatljiv izraz.

Njegov rad na najbolji mogući način izražava glazbene raznolikosti **Brazila**. Od **batuquea** i **plesnih rituala Xingu Indijanaca** do **Carioca sambe** i **choroa**, kroz sjeveroistočni **frevo**, **baião** i **forró**, **Gismonti** najdublje zahvaća u istinsku bit brazilskog duha. To radi uzvišeno, istovremeno na najprimitivniji i najsofisticiraniji način, reflektirajući osobne vizije oplemenjene godinama **klasične naobrazbe** i glazbene pismenosti u bogatstvo glazbenog izričaja. Iskusnom se uhu čini kako je **sinkretizam** odgovor na pitanje postavljeno na početku ovog članka. Možda je to jedan od razloga zbog kojeg je **Egberto Gismonti** za svoj doprinos kulturi primio počasni doktorat 8.11.2017.

Egberto Gismonti prima počasni doktorat titulu de Doutor Honoris Causa da UNIRIO por Comunicacao 2017. godine

Diskografija

1969	<i>Egberto Gismonti /Elenco</i>	1988	<i>Feixe de Lux</i>
1970	<i>Sonho 70 /Universal Distribution</i>	1989	<i>Dança Dos Escravos /ECM / Universal</i>
1970	<i>Orfeo Novo /MPS</i>	1990	<i>Infancia</i>
1972	<i>Agua e Vinho EMI/Odeon</i>	1990	<i>Presents a Musical Childhood with Infancia ECM</i>
1973	<i>Arvore /Decca / ECM</i>	1991	<i>Kuarup Carmo / ECM</i>
1974	<i>Academia De Danças Carmo / ECM</i>	1991	<i>Live Image Entertainment</i>
1976	<i>Corações Futuristas /Odeon</i>	1992	<i>Casa das Andorinhas /EMI Music Distribution</i>
1976	<i>Dança Das Cabeças</i> ECM	1993	<i>Música De Sobrevivência</i>
1977	<i>Sol Do Meio Dia</i> Decca / ECM / Universal	1993	<i>Brasil Musical with André Geraissati /Tom Brasil TBOCS</i>
1978	<i>Nô Caipira Carmo / ECM</i>	1993	<i>Amazonia /Carmo / ECM</i>
1979	<i>Saudades Decca / ECM</i>	1995	<i>Zig Zag ECM</i>
1979	<i>Magico with Charlie Haden and Jan Garbarek /ECM</i>	1996	<i>Live: W. Germany Proscenium</i>
1979	<i>Folk Songs ECM</i>	1996	<i>Forrobadô /Carmo</i>
1980	<i>Circense Carmo / ECM / Universal</i>	1996	<i>Violão /Carmo</i>
1981	<i>Sanfona /ECM</i>	1996	<i>Alma /Carmo</i>
1981	<i>Em Família /EMI</i>	1997	<i>Meeting Point /ECM</i>
1981	<i>Fantasia</i>	2001	<i>Coracoes Futuristas /EMI /Music Distribution</i>
1981	<i>Cidade Coração</i>	2001	<i>In Montreal with Charlie Haden /ECM</i>
1984	<i>Bandeira do Brasil</i>	2002	<i>Serie Estreia: /Universal Distribution /PolyGram</i>
1983	<i>Works /ECM</i>	2003	<i>Antologia /EMI /Music Distribution</i>
1984	<i>Duas Vozes</i> /ECM	2003	<i>Brasil Musical with André Geraissati</i>
1984	<i>Live at Berlin Jazzbühne Jazz Festival</i>	2004	<i>Selected Recordings (Rarum XI) /ECM</i>
1984	<i>Carioca Carmo / ECM</i>	2004	<i>Retratos /EMI /Music Distribution</i>
1985	<i>Trem Caipira /ECM</i>	2004	<i>Serie Retratos /EMI/ Music Distribution</i>
1985	<i>Solo /ECM</i>	2006	<i>Infancia /ECM</i>
1986	<i>Alma /</i>	2007	<i>Trem Caipira /Carmo</i>
1988	<i>O Pagador de Promesas /</i>	2009	<i>Saudações /ECM</i>
		2012	<i>Magico: Carta de Amor with Garbarek and Haden /ECM</i>
		2014	<i>Five Years Latter with John Abbercrombie/Japan LTD SHM-CD</i>

Metadata

Artist Name: Egberto Gismonti
 Track Title: Part I: Quarto Mundo #1 - I
 Album Title: Dança das Cabeças
 Date: 1977
 Genre: MPB
 Album Artist: Egberto Gismonti
 Track Number: 1

Location

File name: 01 Part I - Quarto Mundo #1
 Folder name: 213 ECM [ECM 1089] Egbert
 File path: Z:\S\ECM [ECM 1089] Egbert
 Subsong index: 0
 File size: 223 MB (233 914 628 bytes)
 Last modified: 2018-06-09 15:20:45

General

Items Selected: 1
 Duration: 25:21.933 (67 117 260 samples)
 Sample rate: 44100 Hz
 Channels: 2
 Bits per sample: 24
 Bitrate: 1230 kbps
 Codec: FLAC
 Encoding: lossless
 reference: libFLAC 1.3.1.2014
 Tool: Embeddable Cuesheet
 Audio MD5: 23871A93F9E27F7DD020E085

Egberto Gismonti - [1977] Dança das Cabeças (FLAC)

01	Part I: Quarto Mundo #1: Dança das Cabeças - Águas Luminosas - Celebração ...	25:22	FLAC
02	Part II: Tango - Bambulê - Fê Cego, Faza Amolada - Dança Solitária	24:31	FLAC

Egberto Gismonti - [1977] Sol Do Meio Dia (PCM)

01	Palácio da Pinturas (Construção da Aldeia)	5:38	PCM
02	Rua (Feita da Construção)	8:52	PCM
03	Kalimba (Rua China)	5:19	PCM
04	Coração (Saudade)	6:02	PCM
05	Café (Precissão do Espírito), Sapaia (Sol do Meio Dia), Dança Solitária No. 2 (Yoz...	24:50	PCM

Egberto Gismonti - [1979] Solo (FLAC)

01	Selva Amazonica - Pau Rolou	20:10	FLAC
02	And Zoro	6:57	FLAC
03	Frevo	9:17	FLAC
04	Salvador	6:41	FLAC
05	Ciranda Nordestina	9:58	FLAC

Charlie Haden, Jan Garbarek, Egberto Gismonti - [1980] Magico (FLAC)

01	Balena	14:31	FLAC
02	Magico	7:48	FLAC
03	Silence	10:17	FLAC
04	Spor	6:11	FLAC
05	Palhaço	5:01	FLAC

Jan Garbarek - [1979] Folk Songs (FLAC)

01	Folk Song	8:17	FLAC
02	Bódas de Prata	4:50	FLAC
03	Cego Adalberto	8:02	FLAC
04	Veten	7:56	FLAC
05	Esquimbista	8:41	FLAC
06	Fer Turija	7:41	FLAC

Egberto Gismonti & Academia De Danças - [1981] Sanfona (Disc 1) (FLAC)

01	Manicetta	8:24	FLAC
02	10 Anos	7:34	FLAC
03	Frevo	8:12	FLAC
04	Léto	5:34	FLAC
05	a) En Família; b) Sanfona; c) Dança Dos Pés; d) Eterna	21:10	FLAC

Egberto Gismonti & Academia De Danças - [1981] Sanfona (Disc 2) (FLAC)

01	De Repente	16:03	FLAC
02	Vale Do Eco	7:47	FLAC

Za audiofile: Koristeći Foobar DSD Procesor, **FLAC** signal rezolucije 16 ili 24 bita, frekvencije sempliranja 44100 Hz može se konvertirati u **DSD 128** i prosljediti u DSD DAC npr. Topping D30 koji napaja pojačalo za slušalice. Posebno dobar rezultat postiže se Sennheiser HD 598 slušalicama i pojačalima niske izlazne impedancije. Više o tome [ovdje](#).

